

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea” cu adăusele sale „Foaia Interesantă”, „Revista-Ilustrată” și „Tovărășia”, economică, — e următorul: pe un an 8 coroane; pe 1/2 an 4 coroane.
Pentru economii: numai 5 cor. pe an!
Pentru America doi dolari și jumătate pe an.

Foaie națională politică.

Apare în fiecare Joi.

Inserțiuni:

1 pag. 48 cor., 1/2 pag. 24 cor., 1/4 pag. 12 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai multe-ori, să fac reduceri de taxă.

Inserțiunile ca și abonamentele să plătesc înainte.

Manuscripte nu să dau napoi.

Numai 5.

Nici cei-ce cred mai puțin bine despre poporul nostru românesc, nici cei mai mari hulitori ai lui, n'ar fi cutezat să procească aceea ce aceste alegeri au adevărit: că el este încă atât de slab sufletește, atât de greșit prețuitor al bunurilor sale sufletești!

Numai 5 deputați naționali români a mai trimis acest popor în dieta din Pesta! Numai în cinci locuri a mai putut el alege deputați de un sînge și un suflet cu el! E adevărat că în alte 2 locuri, la Ighiu și la Vinț, alegerile să pot socoti de ale noastre, și mandatele de deputat răpitate numai prin puterea baionetelor într'un loc, prin mișelie în celalalt, — dar și de ieșeau 7 în loc de 5, judecata asupra lucrului nu să schimbă!

Nu mai avem deputat român la: Orăștie, Beiuș, Bocșa, Boroșineu, Chișineu, Ighiu, Iosășel, Lugoj, Oravița, Radna, Vinț, Zorlentu-mare, — tot atâtea cercuri în cari avurăm de curînd deputați naționali!

Lăsă poporul român să cadă din dietă: Dr. Vasile Lucaciu, Dr. Aurel Vlad, Vasile Goldiș, Dr. Iuliu Maniu!

Își lăpădă el însuși cununa cea frumoasă de pe capul său!

Și de ne doare inima și pe noi aici la Orăștie de înfrîngerea partidului nostru, avem mîngăerea că lupta totuși s'a dat cu vrednicie din partea grosului inteligenței și a poporului. Nu să poate zice că nu s'a lucrat. S'a lucrat aproape peste puterile omenestii, dar ispitei banului care s'a vărsat, ca și beutura, gîrlă asupra alegătorilor celor slabi de înger, — noi n'am avut ce pune împotriva, decît inimile noastre curate și chemările de frați cari își chiamă frații la bărbăție, la fapte de luminată iubire de

neam! Ci glasul banului a sunat și aici urechii unor alegători, mai frumos, mai dulce.

Multe din cercurile noastre bătute nu să pot însă mîndri nici cu atît, cu cît noi ne putem, că au dus o luptă eroică, că tot ce-i bun și nobil, e în lista candidatului naționalist, și că au căzut numai pentru slăbiciunea sufletească a unei părți mici a fraților, — ci vedem că altele lasă să cadă candidatul național cu mare rușine, cu mii de voturi românești, și încă date de alegători cu putere, cu stare! Colo prin Bănatul cel bogat și prin Ungaria cea mănoasă!

Săracule popor român, cîtă școală va trebui să-ți mai dăm, până să ne putem mîndri cu tine, că avem și noi peste tot locul, cum azi numai în puține locuri avem, un popor, care să fie o armată puternică, nu o gloată de tras și împins, de mînat în ciurde încoace și încolo!

Ca o astfel de armată, s'a dovedit de data asta poporul nostru la Ighiu, Vinț, Făgăraș și Arpaș și în mare parte și la Orăștie. Lucru pe care îl pomenim aci cu respectul ce i-să cuvine celor buni.

În celelalte cercuri în cari s'a luat lupta, purtarea alegătorilor n'a mai fost a unor armate respectabile, ci a unor gloate cu puști încă de cremene!

Cei 5.

Iaca numele celor 5 deputați ce brumă ni-au mai ieșit din aceste alegeri:

Dr. St. C. Pop, la Șiria. N'a avut contra-candidat.

Dr. Teodor Mihali, la Ileandamare. N'a avut contra-candidat.

Vasile Dămian, la Baia-de-Criș. N'a avut contra-candidat.

Dr. Alex. Vajda-Voevod, la Arpaș, după o luptă destul de încordată.

Dr. Nicolae Șerban, la Făgăraș, după o luptă grea!

Naînte cu 4 ani am învins în 16 cercuri! Peste vre-o 2 ani mai aveam în mână 14. Azi mai avem — 5.

Nu-i așa, dragă nație românească, că înaintăm de minune?

Că acești 5 ce vor face, întra-vor în dietă ori nu, — nu știm.

Cătră Românii din Orăștie.

Înfrîngerea de ieri, are oare ea dreptul să întindă peste inimile noastre vâlul măchnirei adînci, ori, ici-colea, — chiar pe cel al desnădăjduirii?

Și răspunsul nostru nu poate fi îndoelnic: Să privim asupra alegerii de ieri peste tot, și ce vom vedea? Că inteligența noastră din loc și-a făcut datorința cu vîrf și îndesat: a alergat prin comune să ducă îndrumări și îmbărbătări, a răspîndit foi, s'a dus printre oameni, a pus tot ce a știut în mișcare, ca să-și țină poporul de alegători la rînduială.

Și precum în lista voturilor date dlui Dr. Aurel Vlad, să află numele deplin al inteligenței noastre bune, așa să află în aceea listă și grosul voturilor alegătorilor din popor. Așa că inteligență și țărănime, era în picioare, mobilizata ca de războiu mare!

Datorința dară și-a făcut-o aci și inteligența și poporul. Iar că s'au găsit și 1140—50 de netrebnci (dintre cari orăștieni 27) ce s'au vîndut, — asta nu înșamnă că soartea și viitorul neamului nostru în acest oraș s'ar fi clătinat ori s'ar fi hotărît prin alegerea dela 2 Iunie! Aș!

Soartea și viitorul nostru în acest oraș e făgăduitoare de bun viitor! Nu e deloc legată de aceea, că e scaunul de deputat în mână românească ori nu!

Alegerea de ieri e numai o rea întîmplare, urită și ticăloasă, în viața noastră de neam! Întîmplare, de care cu cît ne vom depărta mai tare, cu atît

vom putea-o vedea mai limpede: ea să va înfățișa ochilor nostri sufletești tot mai mult ca o icoană măreată, zugrăvind o luptă crîncenă a unui neam a-suprit, dusă contra alor altor trei neamuri conlocuitoare, cari îl pasc și-l împing tot mereu napoi, fiindcă văd că prea răzbește naînte acest neam piz-muit de ei! Și în lista celor 583 de bărbați cari au votat pentru biruința mîndriei neamului, va vedea tabăra eroilor apărători ai acelu neam!

Prin mari primejdii au trecut unii din acești cinstiți luptaci, unii au aruncat chiar prea mult în cumpăna sortii, numai ca să cerce a înălța iară bunul renume al neamului, clătînat din temelii prin sfortările dușmane și prin păcătoșenia celor dintre noi. Dar tot mai mult tot lucrul va scădea în prețel său, la valoarea unei întîmplări trecătoare, care, dureroasă pentru clipă și pentru un timp oarecare după ea, — nu poticnește deloc înaintarea și dezvoltarea peste tot a neamului nostru aici!

Din potrivă! În tot răul e și binele său!

Încordarea cea mare a concetățenilor nostri Sași și Unguri contra noastră, alianța (pactul) lor scris pe 10 ani împotriva drepturilor noastre aici, — doar ne-or trezi și pe noi la o luptă mai încordată, mai bărbată, nu pentru a răpi nimic din ce e al lor, cum ei o fac față de noi, — ci pentru a ne apăra drepturile ce ni-să cad ca popor, ca neam, în acest oraș, și a ne zmulge încă și altele ce ni-să cuvin!

Fie ca lovitura ce ni-o dederă ieri, răpind iarăși prin mijloace mirșave și josnice, un drept al Românilor (căci și după numărul lor în cerc, și după numărul lor în lista de alegători, lor, Românilor, li-să cade scaunul de deputat în dietă!), fie ca lovitura asta a lor să fie o puternică împintinare a noastră spre o muncă mai zeloasă, întru cucerirea drepturilor noastre, în acest oraș și în cerc!

Ce n'am priceput noi?

Ziarul „Budapesti Hirlap“ din 31 Maiu (ziua de naintea alegerilor), scrie în fruntea sa:

«Dela alegerile din 1865 încoace, n'au fost încă alegeri, dela a căror reușită să fi atârnat așa de mult soarta Ungariei și dezvoltarea ei mai departe, precum atârna dela alegerile în ajunul cărora ne aflăm!»

Scoatem deosebit la iveală această judecată a foii maghiare ca să vadă cetitorii noștri, ce prilej rar a pierdut iară poporul român, de a să arăta odată în toată măreția lui, așa precum s'ar cădea să se arate!

Că noi cu sfârșitul alegerilor acestora, nu suntem de loc mulțumiți!

Noi am fi putut alege cel puțin 24—30 de deputați români, chiar și după legea asta veche și rea pentru noi, căci majoritatea (adeacă numărul mai mare, covârșitor, de voturi) e pe partea noastră în ele în toate, — și dacă tot Românul era un bărbat și un erou, precum nu s'au dovedit decît în prea puține cercuri, — apoi alegeam cel puțin 24—30 deputați, ceea-ce tot era ceva mai vrednic de noi, era un pas înainte față de trecut, iar nu o stare pe loc, și cu atît mai puțin o dare înapoi!

Și doar am scris, am zbirat așazicînd, și prin foi și prin adunări, de să ne crape plămînile, că: Deșteaptă-te Române și auzi glasul chemător al vremii!

Și mii de frați s'au și deșteptat, au și sărit cu voinicie în focul luptei, s'au purtat ca eroi, — dar și mai multe mii au rămas dormind și mai departe somnul rușinos al prostiei, și s'au uitat holbați la noi, că de ce strigăm, la ce-i chemăm?, — apoi s'au întors hăbăuci pe cealaltă parte ori s'au lăsat mînați de pleasna biciului ce le brăzdează trupul de sute de ani, și s'au dus turmă necuvîntătoare în taberele streine!...

Măcar vedeți și voi, cei încă adormiți și cu ochii tulburi de somnul prostiei, cum grăește bărbatul maghiar prin foaia numită:

„...dela 1865 încoace (așadar de 46 ani, de jumătate de veac, chiar cum o scriam noi înaintea alegerilor), n'au mai fost alegeri atît de însemnate ca alegerile de acum!...”

Nici odată

n'am fost înșelați ca acum!

Putem noi avea încredere în făgăduelile politicilor maghiari?

Istoria să repeta într'una. Și mult am dori ca, în viața noastră cea împreună cu Maghiarii, ea să ne mai aducă și desmințirea unor credințe ce ni le-am făcut despre conducătorii politici maghiari! Dar, durere, faptele acestor conducători maghiari, ne tot întăresc în loc să ne slăbească în credințele noastre.

Nu poți da credință, nu poți întemeia nimic pe toate făgăduințele lor, pe care, cînd sunt la strîmtoare, ți-le fac cu gură plină, — ori-cît de „sărbătorește“ ți-le fac!

Dacă numai pot, nimic nu împlinesc din ele, ori le împlinesc chiar pe dos!

Alegerile peste cari trecurăm ni-o dovediră asta cu vîrf și îndesat. Înșelăciunile s'au început din sus, de tot de sus!, și au mers apoi treptat până jos, schimbate în toate fețele pe care răutatea pizmătareț și hrăpareț le poate iscodi!

Întîi s'au pus pe înșelare — ministrii! Noul ministru președinte Héderváry, cînd a luat în mînă bățul de ministru, a dat vorbă peste lume și țară, că el schimbă vremile și lucrurile! El vrea alte stări în țară, stări în mijlocul cărora să se facă cu putință o viață mai în tîgnă tuturor popoarelor! El vine să împlinescă voia Maestății Sale Dominitorului și moștenitorului de Tron, care i-au poruncit să dea vot universal popoarelor din Ungaria, doar pe temeiul aceluia vot va căpăta apoi o dietă mai bine lucrătoare ca cea de până aci. — Și cuvîntul fu crezut de deputații noștri, și ei intrară în tirgueli cu guvernul și să perdură cel puțin două luni de zile din cele bune, în care să putea mult și bine lucra prin adunări, prin foi, prin broșuri (cărțile), prin călătorii, la îndesarea șirelor noastre de luptă! Ci deputații noștri crezînd în cuvîntul întîiului politic al țării, a ministrului președinte, — nu puseră la cale mai nici o lucrare, amăgiți de nădejdea, că de data asta vom fi lăsați să trecem prin o luptă mai ușoară, mai lipsită de mișeliile obicinuite, cînd colo, o lună nainte de alegeri, fură siliți a vedea, că nu pot ajunge la nimic cu noul guvern, că acesta doar stă sub puterea celui mai blăstămat politic, Tisza, zdrobitorul de popoare!

Atunci rolul de înșelători al Românilor, îl luară dela guvernul din Pesta, cei dela conducerea comitatelor. Cei din comitatul Caraș-Severin, ca să facă pe Români de de acolo a sta și mai departe în nelucrare, le făgăduiră că le lasă de tot libere patru cercuri, dar și Români să le lase lor două. Și frații noștri de-acolo să mai lăsară duși pe valul amăgirii vre-o două

săptămîni! Cînd apoi ieși la iveală, că oamenii stăpînirii nici unul macar din puternicele cercuri românești, care toate s'ar cădea să fie ale noastre, nu le lasă libere, ci își pun candidați în toate, și de ar avea putere, pe toate ni-le-ar răpi! Așa pe frații din Caraș-Severin li văzurăm ca pe cei mai păcăliți, pornind cei mai tîrziu la lupta de cucerire! — Și avură luptă foarte grea!

Pe aiurea apoi au cercat al treilea fel de înșelare a Românilor: Să se gătească cu totul în ascuns. Să nici nu răsufle că și ei pun candidat! Să lase pe Români să creadă că nu vor avea cu cine lupta, ca să nu să pregătească, și apoi pe urmă de tot, cu două trei zile nainte de alegere, să se azevirle ca o haită de cioare și corbi turbați asupra cercului, zmulgînd licențele dela crișmari, lăpădînd pe primari din slujbe, luînd de gît pe învățători și arătînd ori bani ori baionetă poporului, — și așa, cu puterea, în mijlocul zăpăcelii ce va urma, să poată fura Românilor cercul! Cazul dela Vințul-de-jos!

Pe aiurea altfel!

Ce ne arată toate acestea nouă? Nimic altă, decît aceea, că: pe făgăduințele politicilor maghiari, nu e iertat să întemezi nimic, nici atunci cînd ei ți-le fac în chipul cel mai sărbătoreț, — că le fac numai fiind în strîmtoare, dar îndată ce pot avea ceva ajutor, te închină sfîntului și ți-ar lua și duhul din tine! De cîinste în politică, acești oameni nu știu, de sus până jos!

Acolo numai te lasă să trăești, unde ești tu destul de tare ca să nu te lași să te sugrume!

De aceea: Nu după „pacturi“ cu astfel de politici să lucreze conducătorii neamului nostru, ci după aceea, ca să ne întărim noi sufletește și materialicește poporul, — c'apoi acolo unde suntem tari, ne respectă și ei și ne dau dreptul, de silă, ca de voe bună.

Față cu acești oameni stă mai presus de toate vorba străbunilor noștri Romani: „Si vis pacem, para bellum!“ — adică: „De vrei să ai pace, pregătește-te de războiu“, — și fii totdeauna gata de războiu!

Desvălirea mișeliilor

dela alegeri, naintea lumii străine:

Frații noștri de suferință Slovaci, izbiți și ei de biciul maghiarizării în măsură nu mai mică decît noi Români, — au luat o hotărîre cuminte:

Foaia lor națională „Slovensky Dennik“ face cunoscut, că bărbații naționaliști slovaci, vor scoate după alegeri o mare carte tipărită în limbile cele mai culte din lume: în limba engreză, franceză și germană, în care vor înșira și

descrie toate mișeliile, volnicile și călcările de legi și de drepturi, cari s'au săvîrșit la alegerile de ieri și alaltăieri în Ungaria!

Numita foaie scrie:

»Am primit invitare de la mai mulți scriitori de frunte englezi și nemți, că să ne însemnăm toate volnicile și călcările de lege dela aceste alegeri. Asemenea au căpătat astfel de invitare scriitori români. Și după alegeri va ieși de sub tipar, din peana unui cunoscut și mare scriitor, o carte în limbă franceză, engleză și germană care să verse temeinic lumină asupra politicii guvernului față cu popoarele ne maghiare.»

Și numita foaie roagă pe tot cetitorii să-și însemne toate mișeliile ce le face administrația față de libertatea alegerilor, scriind cu numele pe cei nedreptățiți, descoperind locul și fapta, cit să poată de acurate și dovedit! Ca să fie acea carte o icoană viuă și spăimîntătoare a tuturor porcăriilor ce le fac la noi oamenii puși în deregătorile țării, în vreme de astfel de alegeri! Că astea nu-s alegeri, ci curate stări de războiu între cetățeni, — războiu provocat de cei ce ar chemați a păzi buna ordine, nu a o sparge și a o călca în picioare!

De prin cercuri.

Din cercul Dobrei am primit Simbătă nainte de alegere următoarea scrisoare despre cum stăteau lucrurile în cerc:

Onorată Redacție!

Affîndu-mă de cite-va zile în cercul Dobrei, îmi iau voe a Vă raporta ceva despre stările din acest cerc:

Insufțiirea peste tot e mare. Oamenii cu inimă să grupează în jurul candidatului nostru, părintelui Ivan.

Ne este încă în minte alegerea din urmă dela Dobra, care cu litere roșii este scrisă în istoria neamului nostru, și care va fi o vecinică pată de rușine pe numele administrației noastre din această țară. Parcă și acuma văd pe acești Români adevărați, cari batjocoriți, totuși cu fruntea ridicată au stat naintea urnei, în fața acelorora, la a căror poruncă au fost bătuți, strigînd: „Trăiască Dr. Rozvan!“ Alegerea era deja a noastră, Rozvan trebuia proclamat de ales, cînd în urma nemaipomenitei volnicii, alegerea fî nimicită.

Cînd mă gîndesc la aceste fapte ale sălbatecului șovinism, un oarecare fior mă cuprinde și mă întreb: „Doamne, fi vom în stare a ne ridica iarăși acolo unde am fost?, fi-vom în stare a ridica iarăși steagul acela mîndru acolo, unde l'am fost ridicat?“

Și credința mea îmi spune că *da!* Lupta noastră e dreaptă și cinstită. Luptăm cu ideile sfinte, pentru ridicarea și fericirea unui popor, vrednic de o soartă mai bună. Scopul nostru e sfințit prin cinstea luptei ce-o purtăm.

Sunt îndreptățit a crede că steagul nostru va eși din luptă invingător. Nădăjduesc asta mai ales în urma primirii plină de iubire și încredere a alegătorilor față de candidatul nostru Dl Nicolae Ivan, care de câteva zile să află în cerc.

Cercetînd mai multe comune cu alegători români, în 26 Maiu n. iubitul candidat a ajuns la Vălișoara, însoțit de Dl Morariu, protopopul vecinic tînăr la suflet și în-suflețit; inimosul Dr. Stefan Rozvan, adevărații preoți Hădan și Șuiaga, dl Iuga din Bretea, Cărbășiu, contabil și Datca, proprietar. Popor mult a așteptat venirea acelu, pe care ar dori să-l vadă trimis în dietă pentru a lucra la îmbunătățirea soartei acestui popor năcăjit. Preoții și învățătorii au venit în fruntea poporului, ca să asculte vorbirea vrednicului candidat.

Președinte al adunării a fost ales protopopul Morariu, iar notar dl Ghișă, contabil în Brad. Vorbiri frumoase au ținut dnii: protopop Morariu, candidatul Ivan și preotul Hădan. Iți era mai mare dragul să auzi cuvintele izvorite dela inimă și plăcînd inimilor, căci spuneau adevăruri mari, dureri și plîngeri de obște și de toți simțite! Toți alegătorii au făgăduit sărbătorește că vor ținea cu credință la steagul părintelui Ivan.

De aci candidatul a plecat la Deva și toți cei ce-l însoțiau s'au hotărît a-l petrece până la Deva. Era în Deva mare curiozitatea Ungurilor, văzînd trăsurile frumos împodobite cu frunză verde. Ne priveau uimiți și să întrebau că ce e asta?

Cînd cu o adevărată bucurie vă scriu aceste lucruri de mare mîngăere sufletească, cu durere sunt silit a descoperi și unele lucruri nevrednice de un om ce să pretu-este. Este vorbă de un preot care nu mai vrednicește acest frumos nume. Intră în casa lui un om, care întreagă viața lui și-a jertfit'o muncii pentru binele poporului, în-tră acela, pe care partidul național român l'a învrednicit a' l alege de vicepreședintele său, care de zeci de ani slujește cu cinste la altariul Domnului: și cînd acest om vrednic cere spriginul preotului, acela are obraz a' i spune în față: „Dom-nule, nu nădăjdul votul meu, că nu' l vei căpăta!”

Nu te hulesc părinte, nici Iți zic vorbe rele, cari poate le-ai vrednicl. Nu te judec, las să te judece obștea românească.

De acest preot s'a făcut de-alt-cum amintire prin foile noastre: este preotul Ioan Budoiu din Cîmpuri-Surduc, care scriînd unele lucruri din comună și-a făcut reclamă prin „Telegraful”, încît eu, cetînd acele lucruri, credeam că voi afla

aci un adevărat preot luminat, însă, durere, azi trebuie să mărturisesc, că unele dintre isprăvurile lui, mai bine nu s'ar fi nici pomenit! O famfară (muzică) română care cîntă imnul maghiar, nu ne face nici o cinste! De ce nu l'ai așteptat cu famfară pe dl candidat, Părinte? Au doară nu affi în Dsa atita vrednicie cea în doamna fișpăniță?

La vorbirea de program din Ilia a lui Hantos, s'a văzut un lucru nu mai puțin urît. Un om cu numele Dr. Gherasim, avocat în Ilia, s'a băgat corteș lui Hantos. După vorbirea acestuia, a voit să talmăcească el cuvintele lui în românește. Ți-să urca singele în cap, cînd a-uzuai pe un fiu a nației tale, bă-tîndu-și joc de limba română, așa cum acesta o pocea. Iar doamna Gherasim, fata unui preot român încăr-unțit în o muncă cinstită l'au încăr-cat pe Hantos cu flori. Primești până la un grad hulă și ocară din partea străinilor, dar cînd ai tîi te batjocoresc, aceasta te doare!

Tot cu acest domn Gherasim s'a întimplat că trecînd candidatul Ivan prin Gothatea, s'a oprit la preotul Miron Oprean, unde chiar atunci să afla și acest avocat scăpătat, corteșînd pentru Hantos. Cînd au simțit intrarea Românilor, s'a ascuns în cămara popii, unde a stat, de rușine, o oară și jumătate.

Nădăjduesc a vă putea trimite în curînd vești mai înbucurătoare!

Dee Dumnezeul

Cele mai rafinate apucături blăstămate ce s'au luat la Orăștie pentru a ne răpi alegătorii.

Iată măsurile blăstămate ce s'au luat la Orăștie de alianța evreo-maghiară săsească, pentru a ridica prin ele cele mai mari și nebiruite pedeci partidului nostru românesc de a ne putea aduna și aduce alegătorii. Numai unele le înșirăm aci, cele mai vădite. Iar cîte au ră-mas ascunse sub vîlul tainei, nu le mai putem înșira. Iată cîteva:

— Căutîndu-ne noi alegătorii din casă 'n casă, am aflat, că corteșii lui Farkas au făgăduit bani în fiecare comună la toți alegătorii pe care i-au crezut ei mai slabi de finger (pe aceștia i-au aflat ușor cu ajutorul notarilor), anume două feluri de bani: o plată (50 cor.) dacă alegătorul să vinde numai de jumătate, legîndu-se a nu veni să voteze cu Dr. Vlad, iar altă plată (100 cor. iar altora și 200 cor.) dacă vin să voteze cu Farkas. Ici găseau cîte unul cu suflet de tot stricat, care să apleca să voteze pentru a primi taxa cea mare, alții, în care sufletul nu era încă așa de dobitocit, dar de lăcomit la arginții lui Iuda tot lăcomeau, să mulțumeau a făgădul că — vor sta la lucrul cîmpului și nu vor veni la vot, — dee-le dară taxa cea mică.

— În trei comune am aflat oameni cărora li-s'a făgăduit slobo-

zirea feciorilor dela cîtă-nie!, lucru ce amăgește foarte ușor inima unui părinte econom, care mult simte lipsa fiului său dus pe 3 ani sub arme!

— În fiecare comună s'a făgă-duit unuia ori altuia, că „vom lua licenția de crișmă dela cutare și ți-o dăm ție!” Altoră că le face rost de licenție nouă, — deși aproape toate comunele au deja azi prea multe crișme, mai multe decît iartă legea după numărul locuitorilor. Văzînd însă stăpînirea, că Românilor îi e mai scumpă crișma ca ori-ce alt lucru prețios, — zice: stai că vă mai dau crișme! Că eu am întreit folos de ele: String dări tot mai mari de pe voi prin ele; — voi vă stricați sufletul și trupul tot mai mult în ele, și cînd e la cîte-o alegere, uite, ce armă puternică e în mîna noastră o — crișmă!

— Dar mai îndrăcite ca toate acestea au fost măsurile ce s'au luat de Sîmbătă naintea alegerii, prin președintele de alegere — în urma planului bine ticluit dela cirma comitatului:

— Sîmbătă s'a lipit pe păreți în oraș îndrumarea Președintelui de alegere Dr. Klein, care între altele avea următoarea rînduială:

Numai oameni din cercul solgăbirăesc mai pot umbla prin cerc, dar om din altă solgăbirăime, nu e iertat să mai umble pe la alegătorii din ceealaltă!

Asta ca măsură blăstămată pentru Români din cercul solgăbirăesc al Geoagiului. Anume: Cercul de alegere al Orăștiei, e format din cercurile solgăbirăești Orăștie și Geoagiu. Puterea inteligenței noastre e în Orăștie. Peste Murăș în cercul Geoagiului avem mai puțini cărturari. Și-au zis dar cei din partidul contrar: să închidem calea cărturarilor dela Orăștie de-a mai putea merge peste Murăș, că prin asta mulți alegători potsă ne cadă în mîni, ne-avînd cine-i apăra pe toți de cioarele noastre de corteși! Și președintele a pus în publicațiune această opreliște.

— În aceeași publicațiune oficioasă s'a zis mai departe: Alegătorii trebuie să-și scoată dela nota-bilet de legitimare (adeverire) că-s alegători, — căci numai cu acele bilete vor fi lăsați să între în oraș! Orașul să închide încă de Mercuri sara cu cordon de soldați și numai alegătorii, arătîndu-și biletul, vor fi lăsați să între!

Iar biletele nu să vor da alegătorilor decît Mercuri în 1 Iunie n., în ziua de naintea alegerii. Și alegătorul înșuși trebuie să meargă după bilet la notarul, — ori unde ar locul acela peste hotare și peste dealuri!

Am văzut îndată că aceasta e una din cele mai primejdioase apucături pentru a ne despărți de alegătorii nostri. Că prin asta, s'a făcut ca alegătorii să nu poată fi aduși și mai de vreme, ci și în prezua alegerii ei să se afle încă în satele lor, și atunci să meargă să

mai dee odată față cu notarul! Iar la spatele notarului, în căsuța de-a-lături, să stee un corteș ticălos delui Farkas să-l mai tragă odată pe om în ispită, acum cînd tu să nu mai ai răgaz a veni în atingere cu omul!

Iar naintea cancelariei notariale stau trăsurile gata să încarce pe toți cei „prelucrați” acum de notar ori de corteși, și haid cu ei în Orăștie, unde să fie închiși și bine păziți până mîne!

— Incă ceva: Cărăușii nostri cari să aducă pe alegători de pe acele văi, trebuiau să-și capete bilet dela pretură (solgăbirăime) pentru a le fi iertat să meargă după alegători. Am trimis și de aici 3 trăsuri pe cele 3 văi ale Geoagiului. Trăsurile au sosit Marți în Geoagiu ca trimișii nostri să-și capete biletele de trecere. Și la pretură au fost opriti toți în Geoagiu, și li-s'a spus, că numai de Mercuri la 2 ore după amiaz pot pleca prin comune, mai curînd nul Iar rostul acestei măsuri-apucături era:

Alegătorii au fost chemați pe Mercuri la 8 ore la notarași după bilet. Până la amiaz notarășii și corteșii lui Farkas să rupă încă ce pot din ei, fie cu bani, fie cu făgădueli, fie cu înșelăciune, — și apoi tu, trimisul nostru, pleacă la 2 ore d. a. din Geoagiu peste cele dealuri și mai găsește de-i avea cel!

Așa a și fost! Mercuri pe la 2 ore cînd trăsurilor noastre și trimișilor nostri abia li-s'a îngăduit să plece din Geoagiu în sus, de pe vale veneau deja trăsurile lui Farkas cu alegătorii încărcați cu sila, și pe la 3 d. a. multe din ele erau la Orăștie!

— Îndeosebi de treaba cu biletele au legat și ei multă nădejde, că prin aceea ne vor zăpăci și ne vor strica.

Și ca această apucătură netreb-nică să izbutească cît mai bine fibraele au dat poruncă notarilor, că să nu meargă ei cu biletele prin comunele lor, ci să lase să vie oamenii după ele la cancelarie, din ori-ce depărtare, din ori-ce comune! Știm notar care, rugat de noi să meargă el, cu trăsura pusă de noi lui la îndemână, până în comuna vecină, cu biletele, ca să nu silească pe 30—40 oameni a veni până la el, că noi vrem să fie cruțați alegătorii de aceasta osteneală ce li-să cere din răutate numai, — ne a spus că el ar merge bucuros cu ele în comună, dar nu-i este ertat! Ci oamenii sunt siliți să vină ei la el, că el la ei nu-i ertat să meargă!

Ba un notar nebăgînd de samă această rînduială, plecase să ducă el biletele în comuna vecină, și s'a întimplat că solgăbirăul, care e tot pe sate la corteșit păcătos, — l'a întîlnit în drum și l'a întreat:

— Unde mergi?

— Merg în comuna mea, asta să duc biletele acolo la cancelarie să le împărțim la oamenii!..

— Nu-ți iertat. Napoi! Vie ei după ele, dacă vreau!

E oare această o măsură onorabilă ori o apucătură corțoasă mizerabilă?

Dacă pretura noastră a avut gânduri cinstite, de ce n'a dat poruncă notarilor: La fiecare primărie să dea biletele în samă și alegătorii să le ridice dela primăria comunală nu din al doilea, al treilea sat, unde locuște notarul?

— În vreme ce corțoșii lui Farkas umblau liberi prin comune, ziua ca ziua, dar mai ales noaptea, — pe atunci oamenilor noștri onorabili nu le-a mai fost iertat de Marți dimineața a să mai duce de loc prin comune și a mai putea prinde vorbă cu un alegător! Gendarmii și soldații cu cari au năpădit comunele, fi alungau pe toți afară din sate! Adecă nu numai cit s'a scris în Publicațiunea președintelui, că adecă oamenii din un cerc pretorial nu pot lucra în celalalt, dar nici fiecare în cercul său nu mai avea voel

— Inspectorii școlari și-au făcut apoi de cap, întrecându-se cu finanții în călcarea libertății cetățenești a învățătorilor! Marele patriot Orbán, vice-inspector, era tot în automobilul lui Farkas, cu solgăbirăul Imre, cu căpitanul de poliție de aici, ori cu alți corțoși, — era tot pe satele noastre, stringind, amenințând, făgăduind!

Spre lauda lor fie zis, învățătorii noștri români veniți așa la oraș, în o Simbătă, să întâlnească cei mai mulți la un loc și s'au întrebat unii pe alții, care ce fac? Și cei mai mulți, cam 8 din 10 au spus: Eu nu mă pot lăpăda de oamenii cu cari trăesc, a căror biserică o slujesc! Eu merg cu acela cu care va merge majoritatea alegătorilor noștri din comună!

Doar doi-trei de erau printre ei lăpădați și stricați deja, pe față.

S'a pornit pentru asta o goană grozavă asupra lor: Și de 3—4 ori a dat năvală asupra fiecăruia vice-inspectorul regesc Orbán, punându-și „între patru ochi“, în vedere toate neplăcerile și șicanele ce pot urma asupra capului lui, de nu va fi „cuminte“...

S'au și văzut urmările. La votare numai puțini dintre învățători au mai votat precum avuseră de gând, mulți s'au lăsat de-o parte.

Banii.

Banii însă au fost mai prepus de toate, cari ni-au bătut și pe noi la Orăștie! Farkas a venit cu multe zeci de mii și agenții săi au căutat care sunt cei mai slabi de finger printre alegători, și pe aceia i-au cumpărat. Și dintre cei vre o 800 alegători români, au izbutit să găsească în cele 50 comune a cercului vre-o 140—50. de inși cari s'au vîndut de tot, legîndu-se a merge și la vot cu Farkas și alți 40—50 cumpărați să stee acasă, să nu ajute luptei noastre.

Și cei ispitiți n'au avut tăria sufletească a să putea împotrivi ispitei banilor, — și din pricina lor am căzut.

Dr. Vlad a intrunit 583, iar Dr. Farkas 639, — a învins adecă cu 56 voturi.

Că în ce chip au ajuns a avea cele vre-o 140 voturi românești date lor, n'o mai descriem, o știți și o ghiciți toți! În cele din urmă 3 zile nouă nu ni a fost iertat să mai venim în atingere cu alegătorii! Ne scoteau gendarmii de prin toate satele! Iar

corțoșii lui Farkas noaptea de noaptea cercetau pe cei pe cari li aveau „arvuniți“, și li infundau cu bani și beutură!

De peste Murăș ni-au furat și cumpărat alegătorii în preziură, și sara au fost cu ei aici și i-au închis și-i hrăneau și-i legau bine! Iar de aci din oraș ni-au furat în noaptea din naintea alegerii și i-au cărat la curtea lor corțoșească.

În ziua alegerii din partidul nostru au dat numai la 4 inși bilet de liberă trecere. Aceștia, pe temeiul acelu bilet aveau drept a merge și în sala de alegere și a vedea ce să petrece acolo. Ci fiindcă în odaia de naitea salei de votare, doi agenți obraznici și de „rang“ ai lui Farkas, ne zmulgeau alegătorii din șir și-i făceau perduți pe alte ușă spre ei, de-i cumpărau, — și în lucrarea lor asta erau tulburăți de bărbații noștri cari păzeau pe acolo, — căpitanul de poliție a dat afară de spate pe un cinstit și fruntaș bărbat al nostru, oprindu-l a mai merge pe acolo, deși avea drept chezeșuit lui de președinte!

Ni-s'au respins număroase voturi pentru felul greșit cum erau scrise numele în liste.

Și cite și mai cite!

Nu le mai înșirăm. Doar cetitorii noștri trăesc mai toți în Ungaria și așa știu ei bine cite 'n lună și 'n soare iscodesc conducătorii alegerilor dietale la noi, pentru a face ca acele alegeri să fie ori-cum, numai libere nu!

Destul că sfîrșitul a fost căderea noastră cu 56 voturi, și am căzut nu din vina altora ci din a noastră, din a oamenilor noștri slabi! Că Ungurii și Sașii și Jidani să zbat să pună mîna pe cerc, e lucru de înțeles, — de neînțeles însă e, că s'au aflat atîția păcătoși gata a-și vinde votul și prin el cinstea neamului nostru în acest cerc! Unii și-l'au vîndut de tot: mergînd și votînd cu Farkas, alții s'au vîndut de jumătate: punînd legămînt că vor sta acasă, — prin ce încă conlucră la — căderea noastră.

La Arpașul-de-jos.

lupta între Dr. Vajda și candidatul Urdea a dovedit că simțul național în acest cerc, care de cînd știm n'a voit să primească deputat strein, — a fost pe cit de încordată pe atît de zdrobitoare pentru candidatul stăpînirii: Deși s'au făcut sforțări așa de păcătoase ca oriunde, cu bani, cu sperieri, cu făgădueli, deși să vărsase în preajma alegerii atîta sînge nevinovat prin gloanțele gendarmilor, — Dr. Vajda a intrunit totuși cu 200 voturi mai mult și a fost declarat ales!

La Făgăraș

lupta a fost cumplită! Căci era vorbă să bați stăpînirea aci în inima comitatului și să-i zmulgi un scaun de deputat în care totdeauna a șezut un om al ei! Și de aceea s'a zbatut grozav pentru a împedeca reușită dlui Dr. Șerban. Alegătorii Români însă au ținut cu tărie la chemarea neamului și au făcut să să reiasă Dr. Șerban, deși cu abia cu 27 voturi!

Brav s'au purtat Români din comitatul Făgărașului. Onoare lor!

Oct. Goga și Dr. G. Popa cad ne nou sub alegere.

Poetul Goga a dus în cercul Chișineului o luptă grea. A avut în față pe baronul Wenckheim și pe Lázár.

Românii sunt în majoritate în cerc cu vre-o 300 voturi. Dar nici în jurul acestui dulce cîntăreț al neamului, nu s'au adunat cum să cuvenea! Că el trebuia să poată bate pe amîndoi ungurii și să iasă biruitor. Și n'a putut. Ci baronul Wenckheim a căpătat 1007 voturi, Oct. Goga 875 și Lázár 339.

Fiindcă nici unul din ei nu are mai mult ca jumătate din toate voturile date, — trebuie să se facă o alegere nouă între Wenckheim și Goga, cei cu voturile mai multe, Lazar ne mai avînd drept de candidare la această alegere restrînsă (balotagiu).

Și tare ne e teamă că banul grofului va fi mai tare ca chemările curate ale poetului, și la noua alegere va ieși cel cu pungă plină și cu inimă streină.

Că așa văd că să poartă azi poporul nostru!

De marile lui doriri naționale par' că nu să îngrijește atît cit de — poftele lacome ale zilei.

La Iosășel

în comitatul Aradului, în rîndul trecut nici n'a cutezat să candideze serios un ungar. Dl Dr. Nicolae Oncu a fost ales cu putere zdrobitoare de Români din cerc! Candidatul parecă s'a și retras repede.

Acum? Ca și la Chișineu. Au candidat doi Unguri față cu candidatul naționalist Dr. George Popa.

Noi credeam că acel cerc e nebiruit, ca Siria sau altele.

Și acum aflăm că și acolo nu s'a putat sfîrși alegerea. Și acolo candidatul național n'a mai putut cîștiga peste jumătate din voturile date, ci a rămas în balotagiu (să se facă alegere restrînsă între el și unul din cei doi contrari), fiindcă tare s'au împărțit Românii, duși de sunetul banului și de mirosul beuturii!

Și întrebare că la noua alegere ce va fi!

Că să vede că s'a lucrat peste tot locul la fel: cu bani din greu, cu sperieri și făgădueli și mai din greu. Și poporul, săracul, n'a avut tăria sufletească a respinge și una și alta!

Răpirea

mandatului dela Ighiu!

În cercul Ighiuului Dr. Al. Vajda n'a putut fi învins, și de aceea mandatul lui i-a fost răpit cu puterea de cătră conducătorul alegerii, care a declarat „ales“ pe candidatul maghiar Szász, cu majoritate de 2 (zi: două) voturi față de Dr. A. Vajda, atunci cînd Dr. Vajda avea încă afară peste 100 de alegători,

pe care președintele n'a vrut să-i le lase să vie la votare!

Puternicele comune Bucium (Bucium-Șasa, Muntari, Izbita, Poeni și celelalte) n'au fost lăsate deloc la vot!

S'au ținut alegătorii în chipul cel mai laudat! Fiind însă Dr. Vajda foarte urgisit naintea Ungurilor pentru felul curajos cum le-a spus buchile în dietă, — s'a dat cuvînt de comandă, că el să nu mai fie lăsat să reiasă cu nici un preț! Facă-să ori-ce volnicii, ori-ce călcări de legi, chiar vărsare de sînge dacă altfel nu să poate, numai lui Dr. Vajda cartea de deputăție în mîna să nu i-să mai de!

Și satrapii dela cîrma comitatului și-au împlinit chemarea păcătoasă! De vărsare de sînge s'au temut, și au ales chipul cel mai lesne: de a încheia alegerea cînd lor li-o plăcea, cînd s'or vedea cu cîteva voturi macar mai nainte! Și cînd au văzut că au două voturi majoritate și alte voturi n'au de unde mai scoate, au făcut încheerea, ținînd departe de urnă șase comune puternice și curat românești!

Dar asta nu e cădere pentru partidul nostru național.

Nu!

E simplă răpire a mandatului de deputat. Ceea-ce pentru frații noștri Moți din cercul Ighiu, nu e deloc o rușine, — din potrivă mai curînd scoate la iveală vrednicia lor cea fără păreche!

Că, mă rog, în acest cerc Dr. Vajda n'a putut merge nici să-și țină vorbiri-program. N'a fost lăsat să umble prin cerc. Și nici răgaz n'a avut.

Și totuși alegătorii s'au aținut așa de minunat în jurul celui iubit al lor.

Cîtă sănătate sufletească au dovedit acești prea cinstiți frați ai noștri, printre cari Dr. Vajda nici n'a fost să fie vorbiri-program, — față de gloatele noastre din cercurile bănățene și ungurene!

Cădere la Vinț!

A căzut și Dr. Maniu la Vinț! Lucru ce să părea cu neputință, ba zicem și acum că e cu neputință, — s'a întîmplat!

Dl Dr. Maniu nu s'a încrezut deloc în bunele gânduri ale streinilor din Vinț și jur, ci cu toate că nu i-s'a pus contra-candidat, dsa a cutreerat tot cercul, comună de comună, și așazicînd a stat de vorbă cu fiecare alegător al său, cercîndu-i spri-

ginirea, nu a sa. ci a luptei naționale luminate și sfinte! A primit peste tot locul cele mai depline asigurări, că alegătorii vor sta zid în jurul dsale și-l vor scoate și acum ales!

Liniștit că acum lucrurile în cercul dsale stau bine, — dl Dr. Maniu a alergat să ajute altor candidați în alte cercuri!

Dușmanii partidului nostru însă nu durmeau, ci numai stăteau la pîndă. Și plănuiau; plănuiau în ce chip ar putea ei răpi din minile Românilor scaunul de deputat al Vințului?

Și și-au zis: Cu trei zile înainte de alegere, pe ne-așteptate, punem un contra-candidat și slobozim cioporul de cioare zise finanți, pe capul tuturor crîșmarilor, pe fibrae pe capul biraelor și pe inspectorul de școale pe capul învățătorilor, apoi jidovimea cu pungile printre alegători, — și de n'o merge treaba, mai iscodim noi ceva mișelie ca să-l putem trînti pe marele Român!

Așa au făcut. Alegerile erau Marți și ei numai doar Sîmbăta înainte de alegere au vestit că pun contra-candidat! Și s'au repezit finanții prin sate ca ulii pe capul crîșmarilor, și toate licențele le-au luat dela Români, ca să-i bage în fiori și să-i câștige pe sama candidatului lor, Mayer, avocat în Alba-Iulia.

Cum s'a auzit la Blaj îndată au alergat o droaie de tineri, advocați, preoți, și alți cărturari, să se așeze prin comune să țină sufletul în oameni.

Aș! În 24 ore tot cercul a fost curățit de ei! l'a alungat fără nici o privire la aceea, că calcă dreptul personal de liberă umblare a omului!

Cercul a fost închis ca cu zid chinez și oamenii strînși în ferele tuturor mișelilor electorale ce să pot iscodi în un cap patriotic!

Nici lui Dr. Maniu nu i-au mai îngăduit să umble prin cerc!

Iacă ziua alegerii!

Patrioții văd că nuisă poate face nimic, că oamenii lui Maniu au venit în număr destul pentru a birui! Erau în curtea taberei lui, de față încă de dimineață 504 alegători din 1000. Așadar sigur că biruie!

Au iscodit o mișelie!

I-au mai pus un candidat cu numele luliu Man, care nici nu să află nicări, ca prin asta să-i poată face strică-

ciune în voturi! Iaca cum: Omul va veni și va zice: Votiez cu dl luliu Maniu, — dar de nu va răspica bine vorba ei vor scrie votul la luliu Man cel-ce nu este! Și numai voturile foarte curat date, le scrie la locul adevărat al lor.

Și mișelia a reușit. Au putut cu ajutorul acesta și cu respingere de voturi pentru greșeli de scrisoare, să-i nimicească dlui Dr. Maniu peste 80 de voturi! Și totuși abia au putut scoate ca încheere minciuna, că Mayer a căpătat cu 18 voturi mai multe ca Dr. Maniu, — pe cînd adevărul e, că Dr. Maniu căpătase ca peste 60 de voturi mai mult ca evreii! Și doar lăsase asta să curgă gîrlă banii! Ci-că pe urmă cumpăra votul și cu 500, ba și cu 1000 de coroane, — și tot nu mai căpăta. Și de nu făceau mișelia cu al doilea candidat, — tot nu-l putea bate.

Nici așa nu l'a bătut. Aci încă e numai o răpire de mandat!

Alegătorii români au avut însă o ținută bravă, eroică, respingînd și ispite atît de grele!, numa să nu-și facă neamul de rușine!

Bravi ați fost fraților dela Vinț! N'ați perdut lupta, cel mult vi-s'a jăfuit!

La Caransebeș

s'a văzut o luptă a unui popor îndirjit și năcăjit, încît numai cu minunații frați dela Ighiu pot fi asămănați.

Au venit pentru Dr. Vlad peste 4000 de alegători, așa că biruința lui Dr. Vlad era sigură. Dar mișeliile ce aci s'au făcut cu alegătorii, pot fi înțelese numai știind că Burdea și haita s'a de belitori ce să temeau că cad dela oalele cu carne, conduceau alegerea!

Alegătorii lui Dr. Vlad au fost așezați în tabără afară în cîmp, că sălașuri pentru atîta putere de om nu să putea afla. Și era în apropierea cîmpului un rîu. Și gendarmii cari mișunau în tabără ca »să ție rînduală«, nu lăsa pe bieții oameni nici să-și iee apă de beut din rîu, nici să-și adape vitele! Numai ca doar să scîrbesc, să înfrîng și să risipesc ori să dau celorlalți. Și oamenii nu s'au plecat! Au stat acolo două zile și două nopți sub ceriul liber, și dase într'o vreme și ploaie, și o sufereau și pe aceea, și tot omul își avea straița cu ceva bucate de-acasă, și din aceea să hrănea. Și nu numai că n'au ce-

rut, dar nici n'au primit ca Dr. Vlad să îngrijească de hrănirea lor, — lucru ce și era peste putință, avînd în vedere mulțimea cea mare de oameni. Abia în ziua din urmă, cînd unora li-să gătase merindea, au primit de li-s'au cumpărat pîne, dar numai pîne, fără altă nimic, și fără nici o beutură!

Și așa au stat îndirjiți și au mers la vot. Și a văzut Burdea că totuși sunt primejdios de mulți pe partea lui Vlad, căci el deși avea pe partea sa pe toți streini (sunt la 2000 de voturi streine, pe cari pe toate le-au adunat!) și pe lucrătorii dela fabricile ori ferestraele jidovești cu cari Burdea e frate de cruce, — totuși cînd a ajuns el a avea 2200 voturi (din cari aproape 2000 streine) Dr. Vlad încă avea 1970 curat românești, — au început a face toate drăciile ce le știură iscodi președinții de alegeri la aceste alegeri: în întia linie s'au pus pe respingerea de voturi! Au făcut pe birae să se ascundă să nu-i găsească cînd vine rîndul comunei lor, — și așa comune întregi de-ale lui Dr. Vlad să nu poată vota. Și nici așa nu mergea treaba, că unde aveau și ei voturi, le trebuia primarul și atunci nu-l mai puteau ascunde. Au făcut apoi față de alte comune lucru simplu de tot: nu le-au chemat la vot, ci le-au lăsat acolo sub cer să voteze cu stelele de pe el și — au încheiat noaptea alegerea!

Peste 1000 de voturi de-ale lui Dr. Vlad au fost în acest fel respinse ori zădărnice a să putea da. Apoi cite i-au fost răpite în decursul alegerii, prin îngrozitoare amenințări ori cumpărări!

În acest fel a putut ieși iarăși Burdea »învingător« cu vre-o 700 voturi peste Dr. Vlad.

Aur și sînge.

Ziarul „Tribuna“ din Arad, publică în numărul său de Vineri, după alegeri, următorul articol grăitor de mult adevăr:

Scriem aceste rînduri după primirea veștilor din toate cercurile în cari s'au săvîrșit alegerile pentru dietă. Ne tremură condeiul în mîna de inverșunare și ni-să strînge pumnul de scîrbă și minie, cînd trecem la răvaș faptele de brutalitate și teroare (însăimintare) de cari s'a făcut vinovat guvernul față cu noi.

Va trebui să ne reculegem mai întii din această stare sufletească, ca să putem cumpăni liniștiți urmările felului de guvernămînt început de noua stă-

pînire. Vor trebui să se scurgă încă zile și săptămîni, pînă vom putea judeca cu patimile potolite, rostul întimplărilor politice mai nouă.

Ispita banului și ascuțitul baionetelor, au zmulș biruința acestui guvern păcătos. Au curs valuri de aur și de sînge, și toate mandatele cari ni-s'au răpit, sunt pătate!

Prin schingiuri și prin cumpărare au rămas înfrînti cei mai aleși dintre fruntași concrescuți cu viața politică a poporului românesc din țară!

Li-s'au închis porțile dietei din Pesta, dar pot avea mîngăerea, că le-au rămas deschise inimile miilor de alegători!

Și nu-i nici o primejdie! Să nu descurajem! Nu în saloanele strălucite de pe malul Dunării s'a plămădit soarta de veacuri a acestui neam lovit și batjocorit de toți tîlharii pămîntului!

Nu, ci la poalele munților și în largul cîmpurilor, unde muncesc milioanele harnice!

Fiți incredințați, domnilor ministri, că acolo noi suntem mai tari, și noi ne vom da toată silința, să curmăm cît mai degrabă răbdarea de mucenici, a acestor bieți oameni buni și chinuiți.“

NOUȚĂȚI

Despre alegerea dela Orăștie scoatem pe Luni un număr deosebit de »Libertate«, și în acela vom aduce lista deplină a tuturor celor ce au votat contra noastră, precum și lista celor ce au șezut acasă, prin ce încă au ajutat ca străinul să birue, nu singele nostru.

În acel număr vor fi descrise multe-multe din blăstămățiile ce s'au făcut în jurul acestei alegeri.

*

Vinzătorii, păziți de gendarmi! Nenorocii nostri vinzători de neam cari ne făcuseră să cădem și la Orăștie, — atîta s'au simțit de împăcați în sufletul lor după fapta ticăloasă ce au săvîrșit, încît n'au cutezat a mai merge acasă singuri, ci cei mai mulți au fost conduși sub pază de gendarmi napoi la satele lor! Era o vedenie scîrbosă să vezi pe cei 16 vinzători din Beriu și Sereca, cari n'au cutezat să meargă după alegere acasă, ci au stat și au beut pînă Vineri dimineața, și atunci punînd în fiecare trăsura doi gendarmi de pază, — așa mergeau pe vre-o 4 trăsuri spre casă! Asemenea pe alții din alte comune, i-au condus gendarmii la casele lor!

Chiar aici în oraș, nenorocitul Aron Herlea din Vinerea, în ziua alegerii, nu cuteza să mai umble singur prin oraș, ci mergînd dela cartirul lui Farkas la trăsura, îl însoțea un pandur dela pretură!

Și acum prin sat numai păzit de gendarmi umblă.

Atîta le e sufletul de liniștit și curat de mizerabila faptă ce au săvîrșit!

Maestatea Sa în Bosnia.
Maestatea Sa împăratul-Rege Francisc Iosif I. a plecat în 29 Maiu n. însoțit de miniștri de obște ai împărăției și de cei doi miniștri președinți, austriac și ungar, să facă înțlia vizită în Bosnia și Herțegovina, după ce acelea au fost încorporate cu totul la împărăție.

În 30 Maiu n. d. a. trenul de Curte cu încoronatul Cap al țării, a sosit la Serajevo. I-s'a făcut primire strălucită. Pe toate edificiile publice (tribunale, judecătoria, primărie și altele), erau puse cite *trei* steaguri: la mijloc, fâlos, sta steagul Bosniac: *roșu-galben*, iar de cele două părți ale lui, de una steagul austriac negru-galben și de cealaltă cel ungar: *roșu-alb-verde*. Pe porțile de triumf scris numele Maestății Sale pe bosniecește: *Frank Iosip*.

Pe casele private, atât Turcii cât și Sirbii Bosniei n'au pus decît steagul țării lor: *roșu-galbăn*, și alături steagul austriac: *negru-galben*, — pe cel unguresc l'au înălțurat, în semn că nu să doresc supuși și acestui steag!..

Cununie. Elena Buzea și Ilie Piso, cand. de preot și stud. în drepturi vestesc sărbarea cununiei lor religioasă, ce să va celebra Duminecă în 5 Iunie n. a. c. în biserica greco-orient. română din Idamare. Milaș—Mohu.

Toată fericireal

O apucătură urâtă! În toate tipografiile din țară, afară de Budapesta, culegătorii tipografi s'au pus de Sîmbătă în grevă (au ieșit din lucru) și nu vor să mai lucreze, — și așa numai foile din Pesta pot încă ieși, iar din orașele cele multe din țară, sute și sute de foi stau locului fără a putea duce, chiar în ajunul alegerilor și în zilele de alegere, știri cetitorilor lor cari le așteaptă cu sete!

Cei mai mulți culegători tipografi sunt membri în o Societate a lor pentru a-și apăra interesele. Prin »greve« (încetarea muncii) ei au silit pe stăpînii tipografiilor să le urce mult plățile față de trecut, așa că azi soarta unui tipograf e aievea bună, ei sunt plătiți cinstit, dela 1000 până la 2000 ba unii, ca conducători, au și 3000 de coroane pe an.

Înainte cu eițiva ani iar a fost grevă pentru urcarea plăților. Și atunci s'au înțeles proprietarii și lucrătorii, subscriind un Contract, care să țină până în 10 Iunie a anului de față.

Ce s'au gîndit acum cei dela conducerea Societății tipografiilor? Hai cerem noi iar urcări de plăți și scurtare de vreme de lucru, — dar haid' s'o cerem acum *nainte* alegerilor, că stăpînii tipografiilor vor fi *siliți* a primi orice legătueli ce le poruncim, că nu-și pot înceta foile chiar acum, cînd mai tare le cere lumea! — Și deși contractul lor vechiu sună până la 10 Iunie, ei au cerut *acum* îscălire de contract nou, mult mai greu pentru proprietari, decît cel vechiu.

De aceea »Gazeta Transilvaniei« a fost silită a să muta din tipografia proprie, în a dlui Ciurcu, care ca și noi, nu are lucrători »organizați«.

»Tribuna« din Arad iese de 2—3 fețe culese de niște băieți ajutați de însuși redactorii.

Foile ungurești din Arad (vre-o 4) scot cite 2—4 pagine numai, și toate 4 foile trimit aceleași pagine la toți abonentii lor, punînd de-asupra lor fiecare titula foii sale. (Barem nu se mai pot certa că le-au făcut tipografii să se prefacă într'una singură!..)

Cele din Peșta apar, că tipografiile de acolo nu s'au pus pe partea cestor din provincă, aflînd și ei că cererile ridicate sunt prea mari și apucătura de a le cere în ajunul alegerilor până contractul vechiu nici n'a ieșit, e prea păcătoasă!

Pagubele tipografiilor sunt, mari dar mai mari ales publicului cetitor care fără vină e pedepsit de acei tipografi a fi lăsat fără foile dorite și plătite de ei!

Pe noi nu ne privește lucrul, fiindcă tipografia noastră nu a întrat în legătura acelei Societăți, și așa culegătorii noștri, toți Români, fiind mulțumiți cu starea lor și cu tractarea de care să împărtășesc, — nu ne fac »grevă«, — și dacă scriem totuși despre lucru e, că nu putem să nu osîndim *călcarea de contract* pe care Societatea tipografiilor organizați a-săvîșit'o folosind timpul acesta ca bun privilegiu de a stoarce noue legăminte pe care în vreme de pace nu le-ar putea cere proprietarilor de tipografii.

Moarte. Vasile Voina, protopresbiter român gr.-or. al tractului Brașov, paroch primar al bisericei Sf-tului Nicolae din Brașov-Șchei, prezidentul Eforiei școlare gr.-or. române din Brașov, a încetat din viață în 27 Maiu n. după un serviciu de 27 de ani la altarul Domnului, în etate de 54 de ani. Odichnească-l Dzeu cu dreptii săi.

— Aurelia Petrovici născ. Ianculescu, soția vrednicului avocat Dr. Stefan Petrovici din Lugoj, a încetat din viață în 27 Maiu n. după un morb lung și greu, în al 45-lea an al vieții. Fie-i odihna lină și memoria binecuvîntată!

Hoffrichter, nenerocitul și nebunul oficer, care a trimis pilule de otravă la vre-o 12 căpitani, ce erau naintea lui în rang, — voind să-i omoare ca prin asta să ajungă el mai repede la înaintare, — a fost osîndit săptămîna trecută de către tribunalul de războiu la *moarte prin ștreang*, pentru-că un căpitan a murit luînd o pilulă trimisă de el. Dar l'au recomandat Maestății Sale spre grațiere dela moarte prin ștreang. Ci că Moștenitorul de Tron nu voește să vadă lumea un ofițer dus la spînzurătoare și va stărui să fie ucis prin glonț; — dar unii cred că Maestatea Sa, la așa bătrînețe n'ar avea plăcere a întări o judecată de moarte asupra unui astfel de zmintit,

care nici nu poate fi deplin la minte, ci-că i-ar schimba pedeapsa în închisoare grea de cetate pe 20 ani.

FOI PENTRU POPOR

de tot potrivite și pe înțelesul tuturor, sunt ale noastre dela Orăștie, cari sunt scrise așa, că fiecare om, cit de puțină învățatură să priceapă deplin fiecare vorbă din ele!

Sunt scrise și întocmite a nume pentru popor.

»Libertatea« adună știrile politice din țară și din afară, și întimplările.

»Foaia Interesantă« spicuește prin cărți și foi ce e mai ales și ce ar fi mai plăcut și folositor de a fi cetit de popor, cu scopul a împrefeni îndeosebi tineretul cu cetitul. Prin spicuirii în istoria neamului, lucrează la întărirea sufletească a Românilui, arătîndu-i pildele mari ale părinților și moșilor. (Vezi »Pagini alese«).

»Tovărășia« vrea să lumineze pe oamenii noștri asupra căilor, pe care își pot păzi mai bine avutul lor, precum și asupra acelor pe cari prucezînd, își pot înmulți acel avut!

Toate trei la olaltă aceste foi dau tot ce trebuie sufletului țaranului român pentru a fi luminat și spre bine povățuit!

Și toate aceste foi, fiecare țaran le poate avea pentru neînsemnata sumă de 5 cor. pe an!

Iar celor ce ne vin acum ca abonați noi, doritori a sta pe an înainte, le dăm de acum până la capătul anului, toate aceste 3 foi, pentru numai 3 cor!

Banii să trimit înainte!

POSTA REDACȚIEI

Ds. Nic. Botici, inv. în Al. »Motivul« netrimiterii volumelor e, că 2 volume costă 2 cor. 72 fil. și nu 2 cor. 40 fil. Unde ai cetit dta acest preț? Trimite încă 32 fil. și îți vin volumele.

Ds. N. S. în *Făget*. Prăvălia cu haine de Călușeri e a dlui Ion Lăzăroiu în Orăștie. Ți-am fi scris îndată răspuns pe o carte postală, dar nu ți-am putut ceti numele. Și dta, ca mulți alții, ne scrii cite toate limpede, numai ce ni-ți mai de lipsă: a dresa, așa »țifrălită«, că n'o putem ghici.

Nr. 548/1910.

Licitațiune minuendă.

Comuna politică Deal, cercul Szászsebes, dă prin licitațiune publică în întreprindere zidirea casei comunale în 21 Iunie n. 1910 după amezi la 3 oare. Prețul strigării 20.964 cor. 63 fil.

Tot cu ocaziunea aceea dă în întreprindere, în scopul de sus, facerea alor 120.000 de cărămidă. Prețul strigării 2000 cor. Este de dorit ca ambele lucrări să le întreprindă unul și acelaș anteprenor.

Materialul brut, care e înșirrat în condițiunile de licitare îl dă comuna. Vadiu 10% din prețul strigării. Ofertele să primesc până la începerea licitațiunei, însă pe lingă indicarea sumei hotărîte, să pretinde dela oferente a declara că cunoaște condițiunile de licitare. Condițiunile de licitare, planul și preliminarul de spese aprobat din partea forurilor competente să pot privi ori-cînd, în oarele oficioase în cancelaria notarială din loc.

Deal, la 27 Maiu n. 1910.

Primăria comunală:
Nicolae Popa, P. Tatar,
primar. (741) 1—1 notar.

In fabrica de var din Orlat, să arde și expediază zilnic, în mare și mic, renumitul

VAR DE ORLAT

cel mai spornic var, liber de piatră și de zgură.

Preț moderat, serviciu prompt și real.

714 6—10 I. BANCUI, Orlat.

Cel mai bun Cel mai ieftin Cel mai practic

CHEAG
pentru închegarea laptelui.

Preparat pe cale chimică din cele mai curate rinze de vițel.

Pentru bunătatea, folosirea practică, precum și pentru curățenia lui, primesc garanție!

În Ungaria mai ieftin și în calitate cea mai bună să poate căpăta la: **Pálfi Márton**, neguțător de cheag, Fényes-Örményes (Krassó-Sz. megye).

Mostră, catalog de prețuri și îndrumare trimit ori-unde gratuit și franco! La comande, să scrieți că ați cetit de acest chiag în foaia aceasta.

Telefon 172.

Telefon 172.

»LA CROITORIA UNIVERSALĂ«

I. PETRAȘCU, SIBIU — NAGYSZEBEN,
Strada Cisnădiei Nr. 30

Depozit de stofe engleze și germane.

Să pregătesc cele mai frumoase haine, după croială cu șic, pentru civili: fracuri, saloane, jachete, sacouri, pardesiuri, baltoane, etc. — Asemenea să execută pentru ofițeri și voluntari, tot felul de uniforme, iar în depozit să află diferiți articii pentru uniforme: săbii, chipluri, porteepe, mănuiși, etc.

Atrag deosebita atențiune asupra reverențelor preoțești, ce să pregătesc în atelierul meu, după moda cea mai nouă.

Comandele să pregătesc în timp foarte scurt.

(682) 8—10

„Ardeleana“

Institut de credit și de economii, societate pe acții
FILIALA PETROȘENI

P. T. Să aduce la cunoștință publică, că „ARDELEANA“ institut de credit și de economii din Orăștie, a deschis cu începutul anului curent o filială în Petroșeni, care să ocupe cu tot felul de afaceri de bancă.

Special primește depunerii spre fructificare, după care plătește interese de 5% și cari, conform stării cassei, să pot ridica ori-și când, și

acordă tot felul de împrumuturi: pe obligațiuni, cambii și pe ipotecă, după care să plătesc interese de 7—8%.

Localitățile Filialei „Ardeleni“ în Petroșeni, sunt în fostele localități ale băncii »Jiana« și oare de oficiu să țin în toată ziua — afară de Duminică și sărbători — dela 8—12 a. m. 3—5 p. m.

Având în vedere că filiala „Ardeleni“ este singura bancă românească din Petroșeni, fondată anume pentru poporul nostru din acel ținut, rugăm pe toți cei interesați, ca în toate afacerile lor de bancă și peste tot în ori-ce afacere comercială ce ar avea, să ni-se adreseze cu toată încrederea, și semnăm

Petroșeni, în Februar 1910. (657) 11--30

„Ardeleana“

Institut de credit și de economii societate pe acții
filiala Petroșeni.

Nr. 885/1910.

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de moașe devenite vacante în comunele Láz și Căpâlna (comitatul Szeben, cercul Szászsebes) să escrie prin această concurs.

Salariu anual câte 120 cor. și taxele satorite dela nașteri.

Cereri de concurs, provăzute cu diplomă și atestat de moralitate, să pot înainta la mine până în 20 Iunie n. a. c.

Láz, în 27 Maiu n. 1910.

În conțelegere cu comunele respective.

(740) 1—1 Notarul cercual:
Florian.

Picături de stomac BRADY!

provăzute cu marca Sfta Maria dela Mariaczell, căror poporul le zice picături de stomac de Mariaczell, s'au valorat de 30 ani așa, că nu pot lipsi din nici o casă. Efect minunat la durere de stomac, ardere și zgirciuri de stomac, infundare, durere de cap, vomare, nesomn, lipsă de sînge, etc.

Să capătă în toate farmaciile. — O sticlă mare 1 cor. 40 fileri, o sticlă mică 80 fileri; 6 sticle 5 cor.; 3 sticle duple 4 cor. 50 fileri, franco, trimite preparatorul

C. BRADY, — Apotecă la — „Regela Ungariei“, Wien, I., Fleischmarkt I. (depot 241).

Grijiți să fie marca Fecioara Maria dela Mariaczell, pe pachetarea roșie și subscrierea de pe chipul de alături.

(606) 14-20

Orologiu cu lanț

1 orologiu numai 2 cor.

Cumpărînd quantum mare de oroloage cassa de export subscrisă expediază un orologiu frumos aurit, 36 ore, orologiu Anker de precisiune, cu lanț frumos, pentru numai 2 cor. ba și o garanție în scris pe 5 ani.

Expediție cu rambursă prin: Cassa de export **F. WINDISCH**, Krakau, Nr. U/II.

Pentru care nu place, banii napoi.

(742) 1—1

Moșie în Orăștioara-de-jos.

În Orăștioara-de-jos, la 11 kilometri dela Orăștie, să află de vânzare o moșie de circa 130 jugăre, cu moară, casă de locuit și edificii economice.

Adresa o dă Administrația foii.

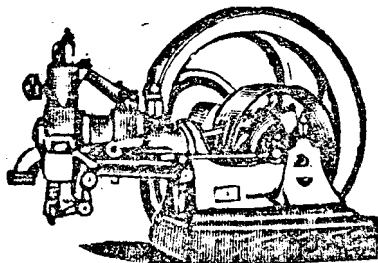
O proprietate mică

cu casă de locuit, avînd 5 odăi, mai multe încăperi laterale, cu grădină cu tot felul de pomi prețioși, — loc foarte potrivit pentru cultivare de galițe, pentru lăptărie ori vinărsărie, — să află de vânzare în comitat. Hunedoarei, ținutul Orăștiei.

Adresa la admin. foii. 744 1—5

Fabrica de motoare din Drezda

(Dresdener Motorenfabrik A. G.) cea mai veche și mai mare fabrică de motoare din Germania

liferează motoare și locomobile de benzin, oleu brut, gaz, petrolu și gaz sugativ, binecunoscute în cercurile de specialiști.

Noutate uimitoare!

Regenerator de gaz-sugativ Universal:

Spese de lucrare: pe o a pe o putere de cal numai cca 1 filer.

Depozit general la: (468) 20—20

Ignatz Gellert & Comp

BUDAPEST Teréz-körut 41. Telefon 12—91.

Garanție îndelungată! Plăți favorabile!

Cine dorește călătorie bună și lute — de plăcere — în

6 zile la America

acela să ceară îndrumări românești dela **FALK și Comp.**

(600) cancelarie românească 17—26
Hamburg, Raboisen 30.

Lucru bun!

Căutați cu încredere atelierul de măsurit

Preț moderat!

DUMITRU MARTIN, ^{alul} Orăștie, Strada Cetății
măestru măsur (Casa proprie)

unde să pregătesc numai lucruri bune, pentru edificii: uși, ferestri, padimentări, arangiamente interne pentru biserici, școli, prăvălii etc., mobile, și ori-ce alte lucruri ce aparțin branșei acesteia.

(717)

PRIMEȘTE ȘI 2 ÎNVĂȚĂCEI LA MĂSĂRIT!

3—

„CRIȘANA“

institut de credit și de economii, societate pe acții în BRAD.

FILIALĂ în HĂLMAGIU.

* Anul fondării 1890. *

Capital social 200.000 cor.

Fonduri proprii peste . 150.000 cor.

Depuneri peste 1 milion cor.

Primește depuneri spre fructificare cu 5%. Darea după interese o plătește institutul. Să replătesc, după starea cassei, sume cît de mari și fără abdicere și fără a să com-puta porto la retrimiteri. La dorință să trimet cecuri postale, prin cari expediția ba- nilor la bancă să face fără spese.

Acordă împrumuturi pe cambii, cambii cu acoperire ipotecară, obligațiuni și pe efecte, în condițiuni favorabile. — Impru- muturi urgente de ori-ce natură să rezol- vează încă în ziua în care să cer.

Informațiuni mai detaliate să dau bucuros.

(737) 2—6

Directiunea.

Vanele de bae Stuchlichs.

O vană numai 40 cor.

O vană de încălzit numai 24 cor.

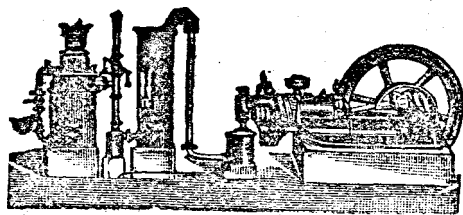
Încălzește în 3/4 de oră 150 litri de apă, pentru care îi trebuie cărbuni de lemn numai de 10 fileri. Lungimea fundului vanei 122 cm. : — : Înălțimea de 60 cm. : — :

Comandele să efectueze imediat și să trimit cu rambursă, prin:

Gustav Stuchlich, Entengasse 17.

Sibiu (Nagyszeben). Saggasse 15. 13—25

(488)

Recunoscute ca cele mai renumite ma- șini de imblătît sunt cele dela

Intreprinderea „HERCULES“ de motoare

Budapesta, V. Váci ut 30.

Garanță deplină! Să pot vedea ori- cînd în lucrare la adresa de sus.

Tot acolo: Preliminar de spese pentru instalații de gaz sugativ: Puterea de cal pe oră cam 1 1/2—2 fileri. Tulburări de funcțiune, eschise! — Catalog gratis! 694 9—10

Rudolf G. Brașșai

atelierul de timplărie fină pentru mobile și de măsurit pentru edificii, —

gătește mobile în execuție artistică, apoi arangiamente moderne de locuințe, cancelarii, școli, și tot felul de localuri.

Lucrări la edificii și de portale, după stil și cu prețuri favorabile.

Planuri și preliminar de spese, — gratis!

în **ORĂȘTIE** (Szászváros)

Strada spitalului nr. 1/a, casa proprie.

(605) 9—

PENTRU ECONOMI!

Cel mai bun stropirea viilor, ba și a pomilor mijloc pentru:

să capătă la apotecarul

Cornel Demeter din Orăștie — Szászváros (îngă biserielle evang. reformate), și anume:

Peronospin-ul! E mijloc aplicat cu cel mai mare folos la stropirea viilor, în contra peronosporiei (a „manei“ care uscă viia).

E neasămănat cu mult mai bun și mai ieftin în folosință „PERONOSPINUL“ decât piatra-vinată!

Cu „Peronospinul“ stropind viia, pui la 1 hectolitrul de apă praf de 50 fil., pe cînd piatră-vinată trebuie să pui de 1 cor. 60 fil., fiind piatră-vinată foarte scumpă.

Ca fiește-care proprietar de viie să poată căpăta numai adevăratul „Peronospin“, fac și ușurarea aceea, că deja la comanda de 15 pachete, îl trimit *francat*, adică posta plătită de aici, pentru 7 cor. 50 fil.

Prin întrebuițarea „Peronospin“-ului, viia va fi hotărît mai frumoasă, boabele de struguri mai mustoase și astfel *roada de vin mai bogată!* Experința a devenit, că prin folosirea pietrii-vinete, nu să ajung aceste roduri, — poate pentru aceea, că piatră-vinată verzește peste măsură frunzele și prin asta bea din puterea și sucii viței! Praful de stropit al meu, „Peronospin“-ul, face vița mai plină de viață și mai asigurată contra boalei de peronospora (mană). *Prețul unui pachet e 50 fil.* „Peronospinul“ este deja de 7 ani în întrebuițare cu cea mai frumoasă izbîndă! — E preparatul meu propriu! — Fiecare pachet e provăzut cu numele meu!

Folosul „Peronospinul“-ui s'a dovedit și la stropirea pomilor, mai ales a pomilor tineri, cruzi, pentru a-i scuti de feluritele musculițe și gînganii ce-i opăcesc în desvoltare!

Revînzătorii, comercianții, capătă răbat. (725) 4-8

A să cere la: **CORNEL DEMETER**, apotecar în Orăștie-Szászváros.

A apărut broșura

Mizerie, Boală, Crimă și Degenerare

sau

Alcoolismul și urmările lui

din punct de vedere, economic, igienic, moral și național. De Pr. D. Voniga. Tipografia Nouă, Orăștie. 1910.

Broșura să estinde pe 6 coale tipar 8° și are următorul cuprins: 1. Introducere. 2. Despre beuturi în general. 3. Istoricul beuturilor spirituoase. 4. Beția și consecințele ei, în general. 5. Efectele stricăcioase ale beuturilor spirituoase. *în speșial asupra organismului omînesc*. 6. Alcoolismul sub raportul morbidității și al mortalității. *Tuberculoza (oftica) și morburile mentale*. 7. Alcoolul și morala publică sau raportul dintre alcoolism și criminalitate. 8. Alcoolul și ereditatea, sau efectele alcoolismului asupra posterității. *Copiii beșivilor*. 9. În resumat! Alcoolismul — *Mizerie, Boală, Crimă și Degenerare*. 10. Lupta în contra alcoolismului. *Combaterea beției*. 11. Cauzele alcoolismului. 12. Plan de învătămînt antialcoolic.

Prețul broșurei 1 cor. 60 fil. Să poate procura la autor în Gyirok și la toate librăriile. (725) 3-6

VIN BUN

se află la subscrișul producător de vinuri.

Anume:

- Vin vechiu din 1907, . . . 54 fil. litr.
- Vin vechiu din 1908, . . . 48 „ „
- Risling și Rouse din 1908, 52 „ „
- Vin din 1909, 42 „ „
- Risling și Rouse din 1909, 44 „ „
- Vin alb de masă din 1909, 38 „ „
- Vin roșu din 1908, . . . 54 „ „

Sunt prețurile cele mai joase. E vin din *coastele dealului Világos* (Șiria), nu de grădină, nici cîmpie, ci *din deal!*

— Fac cunoscut că prețul vinurilor s'a urcat cu cîte 2 coroane la hecto, față de prețurile dela Paști!

— Un sfat cumpărătorilor privați: vinul din butoaiele începute, să-l deșerte în sticle, pe care să le așeze apoi culcate în pivniță, că așa vinul nu să strică, — dar altfel să acrește și mucezește.

Butoaie dau împrumut, pe timp de o lună, în caz de lipsă, pe două.

Vinul să vinde dila 50 litre în sus. Prețurile de mai sus sunt calculate pe un litru.

— Cînd mi-să napoiază vasele, să mi-să scrie în fract acurat adresa pe care li-au mers.

Rog onoratul public a-mi scrie curat: numele, comuna și gara!

Petru Benea, proprietar de vic în Șiria **Világos** (Arad m)

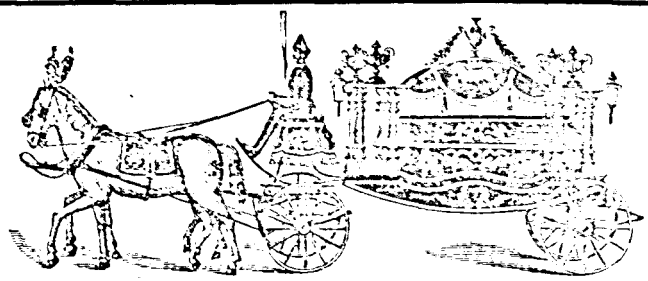
(736) 3-4

FABIAN MOR, fabrică de sodă, Hmonadă, apă minerală și depozit de bere în ORĂȘTIE

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public, că am incredințat cu liferarea articlilor mei pe dl **B. STELESCU**, care — la dorință — trimite la casă sodă și ape minerale, și **Bere în sticle umplute zilnic, sticla cu 26 fileri.**

Comande pentru aceasta rog să se facă ori-și-cînd în prăvălia dlui **B. STELESCU**, din drumul țării (Casele Corvin).

5-6 Recomandîndu-mă bunăvoinței onor. public consument, semnez cu stimă **Fabian Mor.** (718)

BRUTUS BRASSAI, întreprindere de înmormintări. — Magazin de mobile și atelier de măsur:

ORĂȘTIE, Drumul țării Nr. 3.

Are magazin cu toate lucrurile trebuitoare la înmormintări dela cele mai simple până la cele mai pompoase! Îngrijește însuși de îngropăciune, după clase, în loc și în provincie!

Depozit de **mobile colorate**, gata în ori-ce timp; sau: la dorință, să fac după desemn și după gust!

➔ **Scaune din renumita fabrică „THONET“:**

(697) SERVICIU ACURAT ȘI SOLID! 5-20

„CASSA DE PĂSTRARE ÎN MERCUREA“

SOCIETATE PE ACȚII

Primește depuneri spre fructificare cu 4½% interese fără anunț, cu 5% pe lîngă un anunț mai lung, iar peste 10.000 coroane cu 5½%.

Interesele după depuneri să capitalizează de 2-ori pe an și anume la 30 Iunie și 31 Decembrie n. Darea de interese o plătește institutul.

Depuneri și ridicări să pot face și prin postă.

Acoardă împrumuturi pe cambii, cambii cu acoperire hipotecară, obligațiuni cu cavenți, pe hipotecă, credite de cont-curent pe lîngă asigurare hipotecară sau hîrtii de valoare (acții dela bănci și efecte publice).

Etalonul de interese variază între 6½—8% fără nici o proviziune!

Directiunea.

(715) 6-10

PENTRU ZIDIRI:

Traverse; legături de fier; cement de Beoxin, Portland și Roman; trestie de stucatură și țesetură de Bacula; împletituri de sîrmă; hîrtie gudronată (pentru coperit) și plăci de izolare; tinichea neagră și țincuită. 2-10

Să găsească la firma:

CAROL F. JICKELI, Alba-Iulia și Sibiu.

Costume Săliștenești!

Cele mai frumoase costume, cel mai elegant port femeesc între toate porturile femești populare la noi Români, e mîndru!

➔ **port seliștenesc** ➔

cuceritor căci cit e de simplu, e totuși fermecător prin curățenia lui! Asemenea și portul bărbătesc dela Săliște, e cel mai românesc și frumos!

În *Atelierul meu de costume seliștenești*, aflător în Orăștie, în strada Promenadei nr. 13., casele proprii (drumul ce duce din Piață spre casarmă și promenadă), — pregătesc foarte frumoase *costume seliștenești*, atît pentru femei, cît și pentru bărbați.

În atelierul meu lucrează în toată bunăvremea 10—12 lucrătoare, fete și feciori, sub supraveghierea mea, și costumele mele seliștenești, cu care ies și la țirguri de țară în comitatul Hunedoarei, sunt foarte căutate și cu drag cumpărate de femei! — Primesc să fac și să trimit costume și la cereri prin postă! Să mi-să dea numai mărimea persoanei ce dorește a le avea!

Prețuri potrivite! — Lucru bun și cu gust!

Dumitru Jurca.

croitor de costume seliștenești în Orăștie, strada Promenadei nr. 13, casele proprii.

(697) 5-12